

Asya Studies

Akademik Sosyal Araştırmalar / Academic Social Studies

Year: 9, Number: 31, p. 223-234, Spring 2025

II. Süleyman'ın Annesi Dilaşub/Aşube Valide Sultanın Muhallefatından Enderun Hazinesine Aktarılan Bazı Mücevherleri ve Eşyaları

*Some Jewels and Items Transferred to the Treasury of Enderun from the Estate of II.
Süleyman's Mother Dilaşub /Aşube Valide Sultan*

ISSN: 2602-2877 / E-ISSN: 2602-263X

Araştırma Makalesi
Research Article

Makale Geliş Tarihi
Article Arrival Date
18/02/2025

Makale Kabul Tarihi
Article Accepted Date
20/03/2025

Makale Yayın Tarihi
Article Publication Date
25/03/2025

Asya Studies

Doç. Dr. Gülser Yardım
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
gulseryardim@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3338-5982

Öz

Osmanlı Devleti'nde ölen bir devlet görevlisinin mal varlığının çeşitli durumlarda hazineye aktarılması olağan bir durum idi. Hatta bu durum zamanla geleneksel bir hal almıştır. Süreklilik arz eder olmuştur. Aynı durum hanedan mensupları tarafı için de söz konusu olmuştur. Padişah kadınlarının, kızlarının; valide sultanlar ya da şehzadelerin ölümü durumunda bazı eşyaları hazineye aktarılmıştır. Bu çalışma da II. Süleyman'ın annesi olan ve Sultan İbrahim'in üçüncü hasekisi olduğu düşünülen Saliha Dilaşub (Aşub, Aşube) Sultan'ın ölümü sonrasında Enderun Hazinesine aktarılan bazı mücevher ve değerli eşyaları ele alınmıştır. Çalışma T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan TS.MA.d. 1071 numaralı defter kaynaklığında yapılacaktır. Defterle ilgili 13 mikrofilm görüntüsü mevcuttur. Valide sultanın muhallefatından aktarılan mallar 9b, 10a ve 11a sayfalarında kayıtlıdır. Esasen defter, II. Süleyman'ın tahta çıkıp saltanatının bittiği 1099-1102 (1687-1691) yıllarını kapsamaktadır. Defterin padişahın özel hazinesine pek çok sebepten (satın alma, pişkeş, muhallefattan aktarılanlar gibi) aktarılan malların neler olduğunu kaydetmek amacıyla tutulduğu anlaşılmaktadır. Bu malların içinde de 1101 yılında ölen valide sultanınkiler de vardır. Sabiha Dilaşub/Aşube Sultan'ın Enderun Hazinesi'ne aktarılan mücevher ve bazı eşyalarını ele alan bu çalışma sayesinde bir valide sultanın hayatına dair izler sürülecektir. İncelenen defterde bu malların pek çoğunun sonrasında başka kişilere ihsan edildiği görülmüştür. Bu sayede Osmanlı hazinesindeki hediye sunma gerekçesiyle yaşanan "dönüşümün" de izleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Valide Sultan, Dilaşub/Aşub/Aşube Sultan, Muhallefat, II. Süleyman, Enderun Hazinesi

Abstract

In the Ottoman Empire, it was common for the assets of a deceased state official to be transferred to the treasury under various circumstances. In fact, this situation became traditional over time. It became continuous. The same was also the case for members of the dynasty. In the event of the death of the sultan's wives, daughters, valide sultans or princes, some of their belongings were transferred to the treasury. In this study, some jewelry and valuables transferred to the Enderun Treasury after the death of Saliha Dilaşub (Aşub, Aşube) Sultan, who is thought to be the mother of Süleyman II. and the third hasekis of Sultan İbrahim, will be discussed. The source of the study will be the ledger numbered TS.MA.d. 1071 in the Presidential Ottoman Archive of the Republic of Turkey. There are 13 microfilm images related to the ledger. The property transferred from the Valide Sultan's estate is recorded on pages 9b, 10a and 11a. In fact, the ledger covers the years 1099-1102 (1687-1691), when Süleyman II. ascended to the throne and his reign ended. It is understood that the ledger was kept to record the sultan's property that was transferred to his private treasury for various reasons (such as purchases, pişkeş, and transfers from the muhallefat). Among these properties are those of the valide sultan, who died in 1101. This study on Sabiha Dilaşub/Aşube Sultan's jewelry and some of her belongings transferred to the Enderun Treasury will trace the life of a valide sultan. The analyzed ledger shows that many of these goods were later bestowed to other people.

Keywords: Valide Sultan, Dilaşub (Aşub, Aşube) Sultan, Pudding, Süleyman II., Enderun Treasury

Atf Bilgisi / Citation Information

Yardım, G. (2025). II. Süleyman'ın annesi Dilaşub/Aşube Valide Sultanın muhallefatından enderun hazinesine aktarılan bazı mücevherleri ve eşyaları. *Asya Studies*, 9(31), 223-234.
<https://doi.org/10.31455/asya.1642336>

II. SÜLEYMAN'IN ANNESİ DİLAŞUB/AŞUBE VALİDE SULTANIN MUHALLEFATINDAN ENDERUN HAZİNESİNE AKTARILAN BAZI MÜCEVHERLERİ VE EŞYALARI

Muhallefât ve terekeler, ölenin ardında kalan mal ve eşyalar olarak tanımlanmıştır (Parlatır, 2006: 1116). Bu çalışmada da II. Süleyman'ın annesi Aşube Sultan'ın ölümünden sonra Harem-i Hümayûn'a aktarılan bazı eşyaları konu alınacaktır. Esasen Osmanlı hanedan mensubu bir kişinin mallarının hazineye aktarılması, Osmanlı Devleti'nde yapılagelen bir uygulama idi. Bunun örnekleri bazı çalışmalarda ele alınmıştır (Küpeli, 2016: 163-175; Oğuz, 2018: 350-359; Arı, 2018: 177-187; Ustaoglu, 2021: 468-477; Sağır, 2016: 265-328; Oğuz, 2018: 248-274). Bir kişinin hayattayken sahip olduğu tüm maddi unsurların kaydını oluşturması hasebiyle bu veriler, çok farklı başlıklar altında ele alınabilmektedir. Bunlar mücevherlerden giyim unsurlarına, silahlardan, kitaplara ve ev içi unsurlara kadar çok farklı kalemlerden oluşmaktadır. Bu kayıtların bahsi geçen kişinin tüm mal varlığını kapsamıyor olabileceği de araştırmacılar tarafından bilinmektedir. Bu durum bizim çalışmamız için de geçerlidir. Bu çalışma için incelenen defterdeki verilerin son derece sınırlı olduğu düşünülmektedir. Bu sınırlılık da çalışmanın önemini ayrıca artırmaktadır. Çünkü hayatına dair az kayıt bulunan tarihi bir şahsiyetin, sınırlı izleri bu önemi artırmaktadır.

Çalışmanın yapılabilmesi için kullanılacak olan defter T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nden temin edilmiştir. Künyesi, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Defteri (BOA, TS.Mad), kutu/Gömlek 1071'dir. Defter esasen II. Süleyman'ın saltanatı yıllarında Harem-i Hümayûn'a giren malları kaydetmek amacıyla tutulmuştur. Bu mallar arasında II. Süleyman'ın annesi Aşube Sultan'ın muhallefatından gelen bazı eşyalar da bulunmaktadır. Aşube Sultan'a dair veriler, defterin 9b, 10a ve 11 a sayfalarında bulunmaktadır. Bu sayfalardan 9b, 12 Rebi'ül-evvel 1101 (24 Aralık 1689) olarak tarihlendirilmiştir. 10a ise 21 Rebi'ül-ahir 1101 (1 Şubat 1690), 11a ise 13 Cemaziye'l-ahir 1001 (24 Mart 1690) tarihlidir.

Aşube Sultan'ın ismiyle ilgili farklı görüşler vardır. Saliha Dilaşub, Aşub ve Aşube onunla ilgili kullanılan isimlerdir (Uluçay, 1985: 59; Emecen, 200: 280; Özcan, 2010: 75; Sakaoğlu, 1999: 288). Bizim incelediğimiz belgede de ismi Aşube olarak geçmektedir (BOA, TS.Mad. 1071:9b). Aşube Sultan'ın, Sultan İbrahim'in üçüncü hasekisi olduğu sanılmaktadır. Şehzade Süleyman'ı 1642 yılında dünyaya getirmiştir. 1648 yılında kocası tahttan indirildiği için Eski Saray'a gönderilmiştir. 39 sene burada kaldıktan sonra IV. Mehmed'in yerine oğlu şehzade Süleyman başa geçince 1687 yılında Topkapı Sarayı'na gelmiş ve valide sultan olmuştur. İki yıl valide sultan olduktan sonra 1689 yılında vefat etmiştir. Kişilik olarak "safdil ve meczup meşrep" olarak tanımlanmıştır (Uluçay, 1985: 59-60).

Aşube Sultan'ın öldükten kısa süre sonra bazı eşyalarının Harem-i Hümayûn'a aktarıldığı anlaşılmaktadır. Bunların genelde takılar, saatler, giyim unsurları ve kap-kacaklardan oluştuğu görülmüştür. Takıların mücevherlerle bezeli olduğu ve bu sebeple çok değerlidir.

Kuşaklar

Kuşak, bele bağlanan enli veya ensiz kumaş anlamını taşımaktadır (Ayverdi, 2010: 719). Aşube Sultan'ın muhallefatı içinde dört adet kuşak tespit edilmiştir. İlk üç kayıt, 12 Rebi'ül-evvel 1101 tarihlidir. Bunlardan biri "beyaz ve siyah ve kırmızı minakarî vasat ve sağır

ve hurda seksan beş elmas ile murassa üç/üç kapası? müşebbek çengal kuşak kıt'a bir" şeklinde tanımlanmıştır. Bu kuşak, 21 Rebiü'l-ahir 1001 tarihinde Hatice Kadın'a¹ ihsan olmuştur. Bir diğerine dair kayıt "kırmızı ve gülünî ve yeşil ve pervazı beyaz ve siyah ve gülünî minekarî vasat ve sagîr ve hurda 137 elmas ile murassa kuşak kıta 1" şeklindedir. Bu kuşağın 21 Rebiü'l-ahir 1001 tarihinde kilerci ustaya ihsan olduğu notu düşülmüştür. "Zenkarî ve siyah ve beyaz minekarî vasat ve sagîr ve hurda 243 elmas ile murassa gül resimli çengal kuşak kıta 1" şeklinde kaydedilen kuşak da "ketküda kadın odalı" şeklinde tanımlanan bir kadına ihsan olunmuştur (BOA, TS.Mad. 1071:9b). 12 Rebiü'l-evvel tarihinde hareme gelen bu kuşaklar görüldüğü gibi geldikten yaklaşık bir ay sonra başka birilerine ihsan olunmuştur. Bu da Harem-i Hümayûn'daki eşyaların el değiştirmesi durumuna güzel bir örnektir.

Son olarak 3 Cemaziye'l-ahir 1101 tarihli "kırmızı ve yeşil ve beyaz, siyah ve pervazları yeşil ve beyaz ve siyah minekarî resm-i firengil üç güllü vasat ve sagîr hurda 102 elmas ile murassa çengal altın kuşak aded bir" kaydı mevcuttur. Bu kuşak altından yapılmıştır. Diğer kuşaklar gibi herhangi birine ihsan olmamıştır (BOA, TS.Mad. 1071: 11a).

Aşube Sultan'ın muhallefatından aktarılan eşyalar içinde bir adet giyim kuşam unsuru olarak kürke rastlanılmıştır. O da bir aded "semmûr tahte" kürktür (BOA, TS.Mad. 1071:10a).

Takılar

Takı yüzyıllar boyu insanların süslenmek güzel görünmek maksadıyla kullandığı ve giyim kuşamı tamamlayan unsurlardan biri olmuştur. Özellikle kadınlar için takılar son derece önemlidir ve kıymetlidir. Aşube Sultan'ın da eşyaları içinde değerli madenlerden yapılan ve kıymetli taşlarla süslenen takılarının bulunduğu görülmüştür. Bunlardan ilki 12 Rebiü'l-evvel'de hareme Aşube Sultan'ın muhallefatından gelen mallar, içinde yer alan sorguçtur. Başa takılan çelenk olarak tanımlanan sorguç (Parlatır, 2006: 1525), 12 Rebiü'l-ahirde Behzad Kadın'a² ihsan olunmuştur. "Frenk işi vasat ve sagîr on dokuz elmas ile murassa çiçek sorguç kıt'a 1" şeklinde tanımlanmıştır (BOA, TS.Mad. 1071: 9b).

12 Rebiü'l-evvel'de gelen eşyalar içinde yer alan takı çeşitlerinden bir diğeri bileziktir. Bu tarihte elmaslarla bezenmiş iki bilezik gelmiştir. Bunlardan biri "24 kebîrce ve 66 hurda elma ile murassa bilezik çift bir" şeklinde tanımlanmıştır. "11 Rebiü'l-ahir 1101 kethüdasına ihsân" notu düşülmüştür ki bu kişi Aşube Sultan'ın kethüdası olmalıdır. Ayrıca "hurda elmaslardan bir nakısdır" açıklaması da bulunmaktadır. Bu nottan elmaslardan birinin eksik olduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer bilezik, "48 vasat ve 132 hurda elmas ile murassa çifte bilazik çift" şeklinde tanımlanmıştır ve 20 Rebiü'l-ahir 1101'de bu da Behzad Kadın'a ihsan edilmiştir (BOA, TS.Mad. 1071: 9b).

Aşube Sultan'ın takıları içinde küpeler de bir hayli dikkat çekicidir. 6 çift küpe tespit edilmiştir. Bunlar da 12 Rebiü'l-evvel 1101 tarihinde hareme gelmiştir. Biri "Sim pervazlı yarım abdest küpesi çift bir" şeklinde kaydedilmiştir. 16 Rebiü'l-ahir'de Behzad Kadın'a ihsan olmuştur. Diğer "Birer ayaklı kebîr incü abdest küpesi çift bir" şeklinde kayıtlıdır ve 17 Rebiü'l-evvel 1101'de valide sultan çamaşırcısına ihsan edilmiştir. "Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 109 incülü birer ayaklı kebîr lal küpe çift bir" açıklaması bulunan küpe ise

¹ II. Süleyman'ın baş kadınıdır (Uluçay, 1985: 70).

² II. Süleyman'ın kadınlarından (Uluçay, 1985: 71).

görülen o ki parçalanmıştır. Çünkü yapılan açıklamaya göre 20 Rebiü'l-ahir 1101 yalnız küpesi Süğlün Kadın'a ihsan olurken, askıları kopçaları Behzad Kadın'a 16 Rebiü'l-ahir 1101'de verilmiştir. Bir başka küpesi de zümrüttür. "Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 93 incülü ve küpelerleri birer vasat elmas ile murassa birer ayaklı" olan bu zümrüt küpenin de parçalanıp saraydaki kadınlara dağıtıldığı "(kopçasız birinin askı 45 dane incülü olmak üzere hazinedar? Zeyneb'e ihsan fi 7 Rebiü'l-evvel 1101 ve askının bir teki 48 dane küpesi Behzad Kadın'a ve tahir? fi 16 Rebiü'l-ahir 1101 ve ma'a kopça)" notundan anlaşılmaktadır. Elmas küpesi de "Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 91 incülü ortalarında birer vasat elmas on bir ayaklı çift bir" şeklinde tanımlanmıştır. Rebiü'l-ahirde inci askı ve kopçaları ile Behzad Kadın'a ihsan olunmuştur. Son olarak "Kopçaları birer sagîr elmaslı ve askıları yüz on bir incülü ve küpelerleri birer vasat elmaslı beşer ayaklı kebir incü küpe"si de 18 Rebiü'l-ahir 1101'de kethüda kadına verilmiştir (BOA, TS.Mad. 1071:10a).

Hatem, yüzük ve mühür anlamlarına gelen bir takı çeşididir (Parlatır: 2006: 597). Aşube Sultan'a ait bir adet hatem kaydı vardır. "Vasatça elmas hatem" olarak tanımlanmıştır. Bu takının da 21 Rebiü'l-ahir 1101 tarihinde İbrikdar Rukyeye Hatun'a verildiği anlaşılmaktadır (BOA, TS.Mad. 1071:10a).

Aşube Sultan'ın muhalefatından aktarılan bu takıların II. Süleyman'ın kadınları ve bazı saray kadınlarına ihsan edilmesi incelediğimiz defter aracılığıyla ortaya çıkmıştır. Uluçay'ın belirttiği üzere II. Süleyman bunu başka hanedan mensubu kadınlar öldüğünde de yapmıştır. Örneğin sonrasında yerine padişah olacak olan II. Ahmet'in annesi Muazzez Sultan ölünce onun takılarını kadınlarına ihsan etmiştir. Sonrasında II. Ahmet tahta geçince bunları geri almış ve kendi kadınlarına ihsan etmiştir (Uluçay, 1985, 71).

Saatler

Saat zamanı tayin etmeye yarayan ve yüzyıllarca bazen çeşidine göre evleri süsleyen ve bazen de insanların takı olarak kullandığı objelerden biridir. Osmanlı saray mensupları arasında da bir hayli önem atfedilen eşyalardandır. Aşube Sultan için de durumun aynı olduğu görülmektedir. Altı adet saat vardır ve bunlar koyun saati, kalkan saat ve çekmece saati şeklinde tanımlanmıştır. Bunların hareme gelişleri 14 Rebiü'l-evvel 1101 tarihinde olmuştur.

Koyun saati üç tanedir. İlki "serapa yakut ile murassa baklava resimli akrep koyun saati" şeklinde, diğeri de "zarfı iki sıra yakut ile ve serepa elmas ile murassa akrep koyun saati" şeklinde tanımlanmıştır. Sonuncusu "beyaz ve siyah yazma minekarî vasat ve sagîr ve hurda altmış iki elmas ile murassa akrep koyun saat"idir. Bu saatin 15 Rebiü'l-evvel 1101'de padişahın kendi kullanımı için ayrılıp saat defterine kaydedildiği belirtilmiştir. "Sagîr pervazı hünkarî bir kalkan saat"i ve "pervazı sim pirinçli aylı ve günlü" şeklinde tanımlanan kalkan saati padişahın nefsi için ayrılmıştır. Çekmece saati bir adettir ve "elmas işi pirinç çalar saat" diye kaydedilmiştir. Bu saati de padişah kendi kullanımına almıştır (BOA, TS.Mad. 1071:10a).

Kap-Kacaklar

Osmanlı sarayında hanedan mensuplarının pek çok kap kacağının altın gümüş gibi madenlerden yapıldığı ve bunların da mücevherlerle süslendiği bilinmektedir. Bu durum Aşube Sultan için de geçerlidir. Dört parça kap-kacağı 14 Rebiü'l-evvel 1101'de Harem-i Hümayûn'a dâhil olmuştur. Bunlardan biri "sû ve ma'i burma billur bardak ma'a kapak'tır. Bir tane daha bardak ve kapak vardır. Bu da "kapağı ve ortası ve dibliği altun hurda yakut ve zümrüd ile

müzeyyen arûsek³ olarak yazılmıştır. Diğeri altın maşraba ve kapaktır. Bu kap, yeşim üzere zernişanlı, hurda zümrüt ve yakut ile murassadır. Son olarak babagori⁴ sagır yekmerdi bulunmaktadır (BOA, TS.Mad. 1071:10a).

SONUÇ

Aşube Sultan, Sultan İbrahim'in kadını II. Süleyman'ın da annesidir. Öldüğünde yaklaşık iki yıldır valide sultanlık yapmaktaydı. Şüphesiz geride pek çok eşya bırakmıştır. İncelenen defterde bu eşyalardan bazıları tespit edilmiştir. Bunlar da II. Süleyman'ın Harem-i Hümayûn'una aktarılanlardır. Geri kalanına dair bir kayıt bulunamamıştır.

Aktarılan bu malların takı, saat, kap kacaklardan oluştuğu görülmüştür. Bunların bazıları padişahın şahsına ayrılmıştır. Bir kısmı da özellikle takılar II. Süleyman'ın kadınlarına ya da sarayda görevli kadınlara ihsan edilmiştir. Bu eşyaların her birinin nadide parçalar olduğu tahmin edilebilmektedir. Zira takılarının değerli madenlerden yapıldığı ve kıymetli taşlarla süslediği görülmüştür. Bazı takılar da parçalara ayrılarak II. Süleyman'ın kadınları ya da saray kadınları arasında pay edilmiştir. En çok bu takılardan alan kişi Behzad Kadın'dır. Takı çeşitleri arasında sorguç, hatem, küpe, bilezik vardır.

Saatler de çok değerlidir ve birkaçı padişahın şahsı için ayrılmıştır. Koyun saati, çekmece saati ve kalkan saat tespit edilen türlerdir. Saatlerin mücevherlerle bezeli olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde kap-kacakları da değerli mücevherlerle bezelidir. Billur, altın bu kapların yapıldığı malzemedir. Bardak ve kapaklar, maşraba, yekmerdi kap kacak çeşitleridir.

Aşube Sultan'ın muhallefatından aktarılan mallar içinde giyim kuşam unsuru olarak dört tane kuşak ve bir tane kürk bulunmaktadır. Kuşaklardan üçü çengal biri altın olarak açıklanmıştır. Her biri değerli mücevherlerle süslenmiştir. Bazıları da yine saray kadınlarına ihsan olunmuştur. Toparlamak gerekirse Aşube Sultan'a dair veriler son derece kısıtlıdır. Yalnız bir Valide Sultan'ın yaşayışına dair bu kısıtlı veri, çalışmanın önemini artırmaktadır. Diğer yandan da Osmanlı Arşivi'nin sunduğu sınırlı veriler buna rağmen bir padişah eşinin ve annesinin zarif ve şatafatlı hayatı hakkında fikir vermektedir.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırma tek yazarlı olarak yürütülmüştür.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma için etik kurul izni gerekmemektedir.

KAYNAKÇA

Arı, F. (2018). Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın zevcesi Fatma Sultan'ın muhallefat defteri. *Lale Devri'nde Osmanlı Devleti ve Nevşehir*. Ed. İlyas Gökhan vd. Kömen Yayınları, 177.187.

³ Gelincik veya süslü sedef (Parlatır, 2006: 102).

⁴ Bir tür taş. (Kalafat, 1997: 74).

- Ayverdi, İ. (2010). *Misalli büyük Türkçe sözlük*. Kubbealtı.
- Emecen, F. (2000). İbrahim. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 21, 274-281.
- İsmail Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. Yargı Yayınevi.
- Kalafat, Y. (1997). Vatan-İran-Turan hattı ve Caferi Türklerinde halk inançları. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 108, 33-100.
- Küpelı, Ö. (2016). IV. Murad'ın torunu Fatma Hanım Sultan'ın Muhallefatı. *Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, II/2, 163-175
- Oğuz, G. (2018). Osmanlı hanedan mensuplarından geriye kalanlar. *Tidsad*, 16, 350-359.
- Oğuz, G. (2018). Bir sultanın giyiminden kesitler: Fatma Sultan. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(14), 248-274.
- Özcan, A. (2010). II. Süleyman. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 21, 75-80.
- Sağır, Y. (2016). Valide Turhan Sultan'ın muhallefatı. *Çanakkale Araştırmaları Dergisi*, 20, 265-328.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Bu mülkün sultanları*. Oğlak Yayınları.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Osmanlı Arşivi, Fon no 1071, s. 9b, 10a, 11 a.
- Uluçay, Ç. (1985). *Padişahların kadınları ve kızları*. TTK.
- Ustaoglu, Z. (2021). Osmanlı'nın modern kadını Hatice Sultan'dan geriye kalanlar. *Sosyal Bilimler Dergisi / Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 54, 468-477.

EK: BELGENİN TRANSKRİPTİ

Sayfa 9b

*Mâh-ı mezbûrun fi 12 merhûme ve miğfir'ül-ha Aşube Valide Sultan tâb --- hazretlerinin muhallefâtından gelme murassaattır ki beyân olunur.

-Frenk işi vasat ve sagır on dokuz elmas ile murassa çiçek sorguç kıt'a 1 (Behzad Kadın'a ihsân 12 Rebiülahir)

-Beyaz ve siyah ve kırmızı minakarî vasat ve sagır ve hurda seksan beş elmas ile murassa üç/uç kapası? Müşebbek çengal kuşak kıt'a bir (? kadına ihsan 21 Rebiülahir 1102)

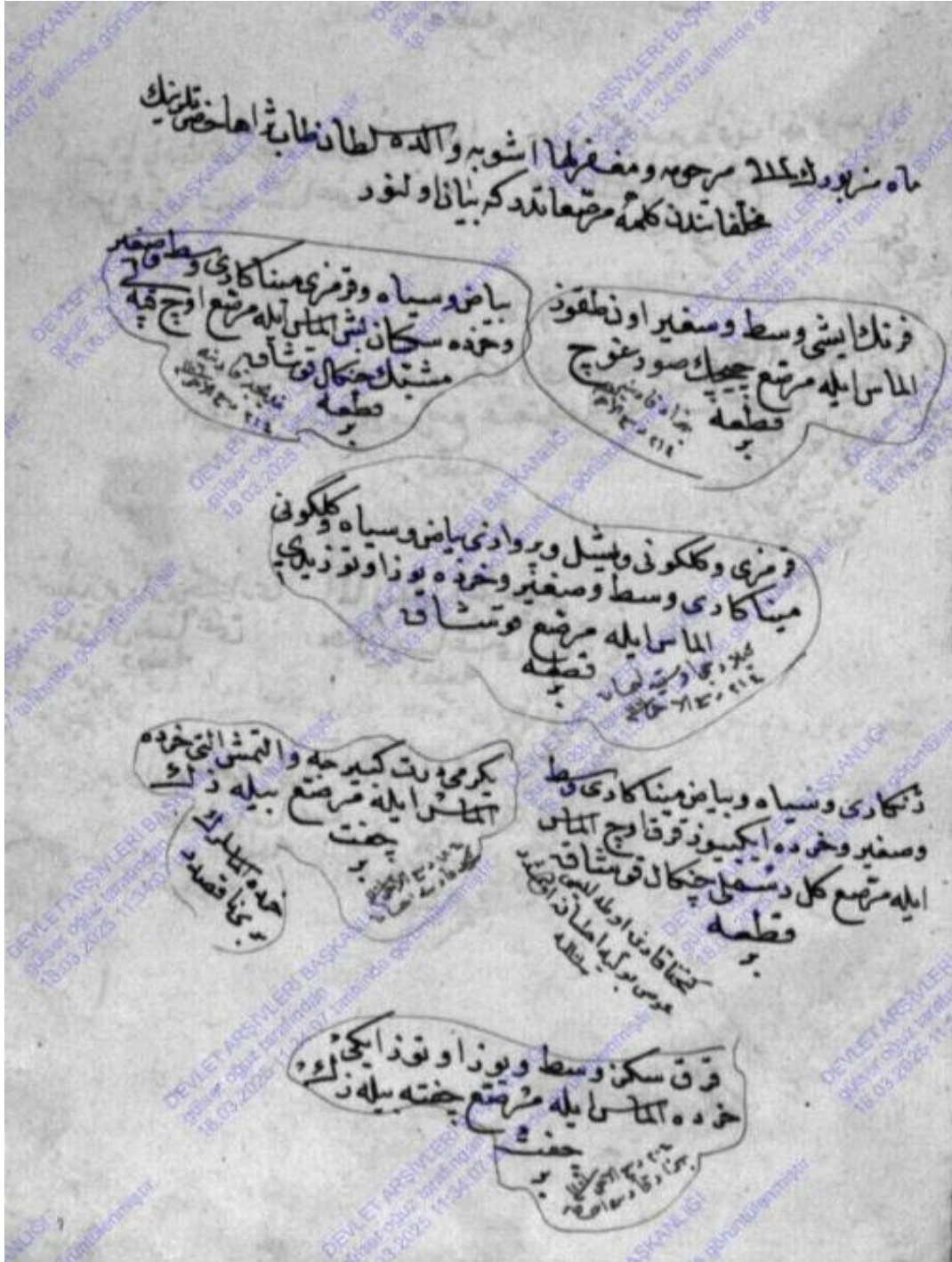
-Kırmızı ve gülgunî ve yeşil ve pervazı beyaz ve siyah ve gülgunî minekarî vasat ve sagır ve hurda 137 elmas ile murassa kuşak kıt'a 1 (kılarcı ustaya ihsan 21 Rebiülahir 1101)

-Zenkarî ve siyah ve beyaz minekarî vasat ve sagır ve hurda 243 elmas ile murassa gül resimli çengal kuşak kıt'a 1 (ketküda kadın odalısı --- kadına ihsan olunmuşdur)

- 24 kebirce ve 66 hurda elma ile murassa bilezik çift bir (111 Rebiülahir 1101 kethüdasına ihsân (hurda elmaslardan bir nakıdır)(fi 11 rebiülahir sene 1101 – kadına ihsandır)

-48 vasat ve 132 hurda elmas ile murassa çifte bilazik çift (20 Rebiülahir 1101 Behzad Kadın'a ihsân)

Görsel 1: 9b Sayfası

Sayfa 10a

-Vasatça punta/ponta? elmas hatem bir kıta (ibrikdar Rukiyye – ihsân fi 21 Rebiülahir 1101)

-Sim pervazlı yarım abdest küpesi çift bir (fi 16 rahir Behzad Kadın'a ihsân)

-Birer ayaklı kebîr incü abdest küpesi çift bir fi (17 Rebiülevvel 1101 Valide Sultan çamaşırcısına ihsân)

-Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 109 incülü birer ayaklı kebir lal küpe çift bir (fi 20 Rebiülahir 1101 yalnız küpesi Songül Kadın'a ihsân, askıları kopçaları yalnız Behzad Kadın'a ihsân fi 16 Rebiülahir 1101)

-Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 93 incülü ve küpehaneleri birer vasat elmas ile murassa birer ayaklı kebir zümrüd küpe çift bir (kopçasız birinin askı 45 dane incülü olmak üzere hazinedar – Zeyneb'e ihsân fi 7 Rebiülevvel 1101, ve askının bir teki 48 dane küpe küpesi Behzad Kadın'a ve tahir --- fi 16 Rebiülahir 1101 ve ma'a kopça)

-Kopçaları birer vasat elmaslı ve askıları 91 incülü ortalarında birer vasat elmas on bir ayaklı elmas küpe çift bir (sene 1101 Rebiülahir incü askı ve kopçaları ile Behzad Kadın'a ihsan olunmuştur.)

-Kopçaları birer sagir elmaslı ve askıları yüz on bir incülü ve küpehaneleri birer vasat elmaslı beşer ayaklı kebir incü küpe çift bir 18 Rebiülahir 1101 kethüda kadına ihsân)

Minvâl-i meşruh üzere harem-i şerif tarafından darüssaade ağası marifetiyle teslim olmuştur.

*Mâh-ı mezbûr'un fi 14 def'a merhuma Aşube Valide Sultan muhallefatından Darüssaade Ağası Mustafa Ağa tarafından Kuşcu Kara Hüseyin yedleriyle silahdar ağaya gelüb anlar dahi has odalı marifetleriyle Mutafa -Ağa yediyle dâhil-i hazine olmuştur.

-Sû ve mai burma billûr mardak ma'a kapak kıta bir

-Yeşim üzerine zernişanlı hurda zümrüd ve yakut ile murassa altun maşraba ma'a kapak kıta bir

-Babagori sagîr yekmerdi kît'a bir

-Semmur tahte kît'a bir

-Kapağı ver ortası ve dibliği altun hurda yakut ve zümrüd ile müzeyyen arusek bardak maa tabak kît'a bir

-Ser-â-pâpa yakut ile murassa Frenkkârî baklava resimli akreb koyun saati kît'a bir

-Zarfı iki sagîr yakut ile ve ser-â-pâ punta? elmas ile murassa akreb koyun saati kî'ta bir

-Beyaz ve siyah yazma minakârî vasat ve sagîr ve hurda altmış iki elmas ile murassa akreb koyun saati kît'a bir

(Bu üç saat musahib ağa yediyle gelüb kayd olunduktan sonra istimâl-i nefsi-i hümayûn için saad defteribe kayd olunun yine süleyma ağaya teslim olunmuşdur. Fi 15 Rebiülevvel sene 1101)

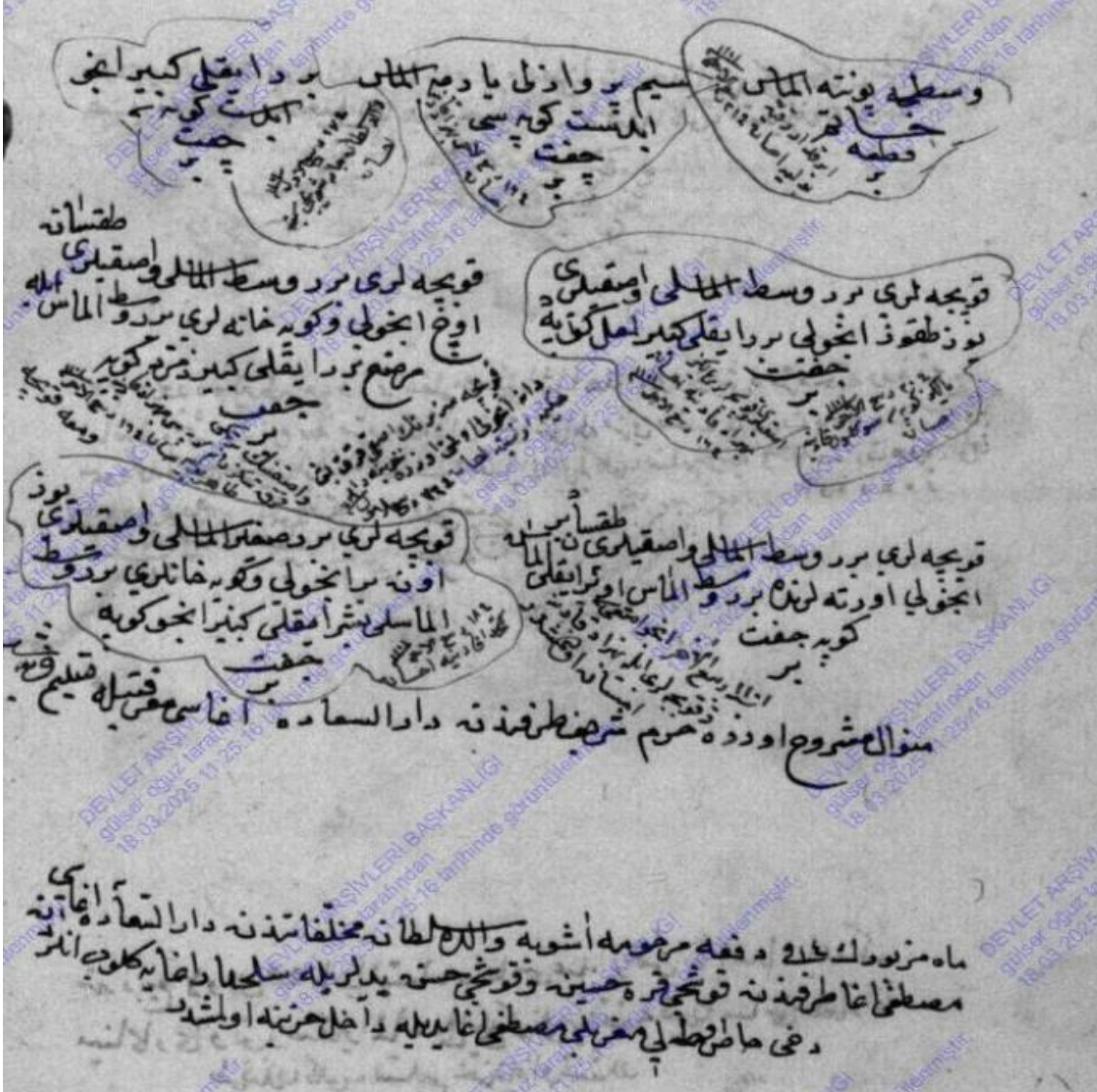
-Sagîr pervazı hünkarî bir kalkan saat kıta bir (İstimâl-i Hümayûn için Süleyman Ağa'ya teslim)

-Elmas işi piriç çalar çekemce saati

-Pervazı sim piriçli aylı ve günlü kalkan saat kıta bir (Fi 23 Süleyman Ağa'ya teslim sene 1101.)

(Bu üçü dahi defa musahib Süleyman Ağa yediyle gelüb tekrar mezkûr piriçli kalkan saatine İstimâl-i Hümayûn için kensine teslim olunmuşdur.)

Görsel 2: 10a Sayfaları

Sayfa 11a

*Şehri Cemaziyyühür fi 3 darüssaade ağası marifetiyle merhum Âşube Valide Sultan muhallefatından olmak üzere haremi şerifinden gelüb teslim olunan

- Kırmızı ve yeşil ve beyaz siyah ve pervazları yeşil ve beyaz ve siyah minekari resm-i Firengil üç güllü vasat ve sagîr hurda 102 elmas ile murassa çengal altun kuşak aded bir

Görsel 3: 11a Sayfası

